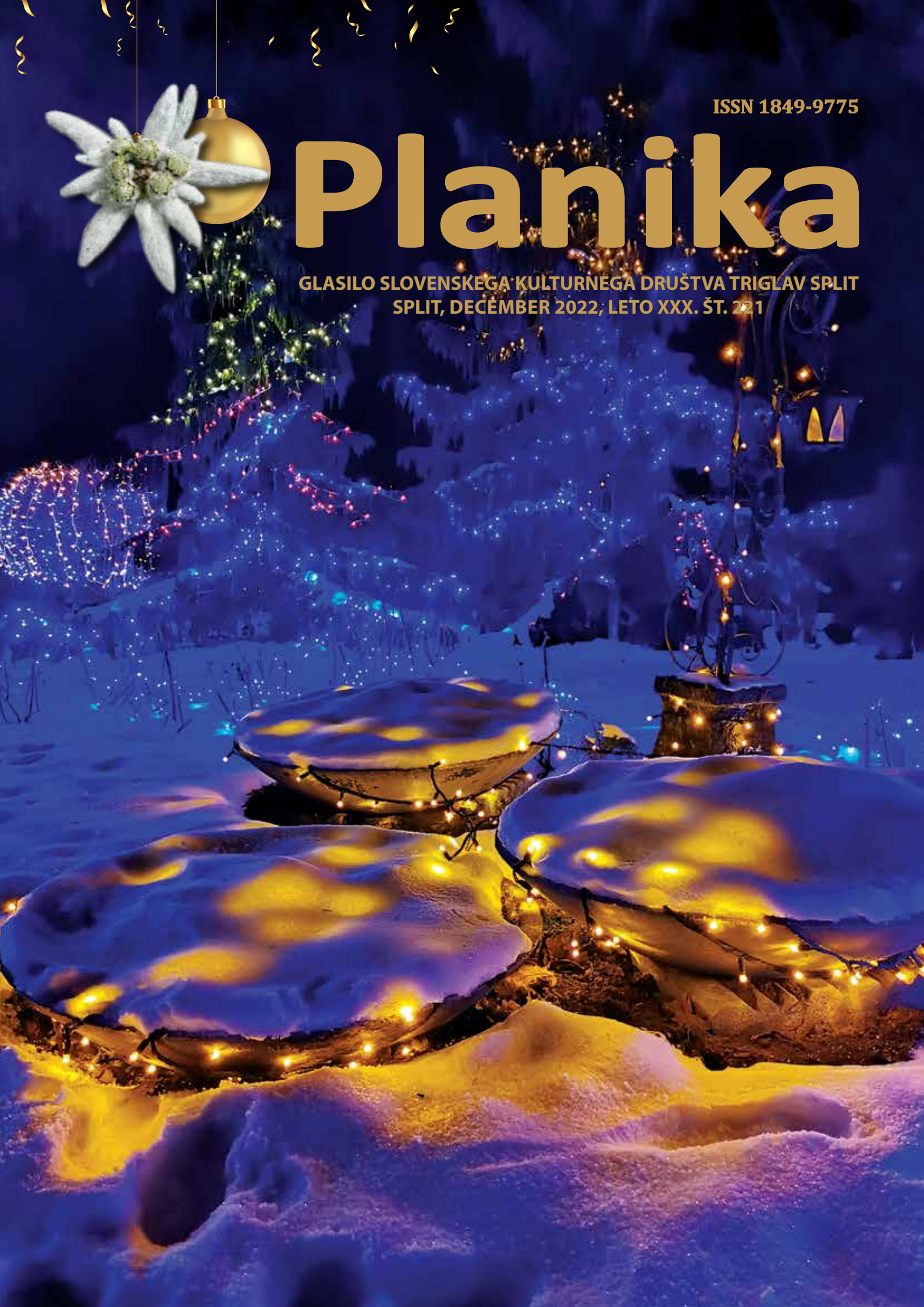

ISSN 1849-9775

Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT
SPLIT, DECEMBER 2022, LETO XXX. ŠT. 221

Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA
DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT

GLASILO FINANCIRA:

- SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE
VLADE RH
- URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA
SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

zanj Mag. Cveto Šušmelj

NASLOVNICA

BELA MODRINA V ZLATEM OBJEMU
Foto: Robert Jarh

UREDNIKA

Vera HRGA

UREDNIŠKI ODBOR

Cveto ŠUŠMELJ
Nadežda ETEROVIĆ

LEKTORICE IN PREVAJALKE

Vera HRGA
Dada ŠANTIĆ
Ana MATUSINOVIĆ

PRIPRAVA IN TISK

DES - Split
www.des.hr

NATISKANO

380 izvodov

RAZPORED AKTIVNOSTI

Pon.: od 19.00 - 21.00 PEVSKI ZBOR
Tor.: od 18.00 - 21.30 DOPOLNILNI POUK
Sre.: od 17.30 - 19.30 KLEKLJANJE ČIPKE
Čet.: od 19.00 - 21.00 PEVSKI ZBOR
od 17.00 - 20.00 KERAMIČNA DELAVNICA
Pet.: od 18.00 - 20.00 DRAMSKO LIT. URICE
Sob.: od 10.00 - 12.15 DOPOLNILNI
POUK IN OTROŠKE DELAVNICE

Uradne ure tajnice:

Vsak dan razen sobote, nedelje in
praznikov od 8.00-12.00 ure

Društveni prostori so odprti vsak dan
razen sobote, nedelje in praznikov od
8.00-12.00 ure

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO TRIGLAV SPLIT

Šibenska 3, 21000 SPLIT, HRVAŠKA
Tel: 021 343 137, Fax: 021 321 434
Uradni mobitel: 091 150 44 98

VSEBINA

IZ ŽIVLJENJA DRUŠTVA

- Planika 3
- Kar ni zapisano, se ni zgodilo 4
- 30 let Planike - okrogli jubilej 4
- Martinje 5
- 26. Mednarodni festival čipke,
Lepoglava 2022 - Čipka in
umetnost 6
- Sanje in resničnost 7
- Muzej Apoksiomen, Mali Lošinj 8
- Z umetnico Lenko Zaviršek 9
- Keramična skupina 9
- Z drugega kota 9
- Seminar za Tabor pevskih
zborov Stična 2023 10
- Pesem nas vabi 11
- Spet me kličejo gore 12

POUK

- Dopolnilni pouk slovenščine 13
- Nekaj o mešpulah in likerju 14

O JEZIKU 15

POEZIJA

- Nevidnost 15
- Ti si 15
- Kutija za uspomene 15

UTRINKI

- Bri prinaša pesem 16
- Mediteranski festival knjige:
kultni »Pričigin« v gosteh 16
- Petar Jakelić, pesnik dalmatinske
zagore s čopičem v roki 18

KRIŽANKA 19

VELEPOSLANIŠTVO REPUBLIKE SLOVENIJE NA HRVAŠKEM

Alagovićeva 30, 10000 Zagreb, Hrvatska, Tel: (+) 3851 6311 000, Fax: (+) 3851 61 77 236
Elektronska pošta: vzg@gov.si

Spletni naslov: <http://zagreb.veleposlanistvo.si>

Uradne ure so od ponedeljka do petka od 8.00 do 16.30.

Konzularni oddelek Veleposlaništva:

Tel: (+) 3851 631 1014, Fax: (+) 3851 468 0387

Uradne ure so ob ponedeljkih, sredo in petkih od 9.00 do 12.00.

GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE SLOVENIJE v Splitu

Istarska 9, 21000 Split, Hrvatska, Tel/Fax: (+) 385 21 389 224

Elektronska pošta: generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr

Uradne ure konzulata so od ponedeljka do petka od 9.00 do 13.00.

*Naj bo v Novem letu
vaš korak zdrav in krepak,
vaša beseda pogumna,
vaše življenje iskriivo
in polno srečnih trenutkov.*

Lepe božične praznike in srečno v letu 2023 vam želimo!

Predsednik SKD TRIGLAV mag. Cveto Šušmelj
Predsednica IO Nadežda Eterović in člani
Urednica Planike Vera Hrga in uredništvo

PLANIKA

Njen skromen, kratkotrajen in odmaknjen cvet velja za simbol alpinizma in razgibane lepote v Alpah. Prav tako velja za narodni simbol, še posebej v Sloveniji. Zato je razumljivo zakaj smo v Slovenskem kulturnem

društvu Triglav naše glasilo poimenovali po njej.

Vsaka nova številka me preseneti in razveseli, za to je največ zaslužna urednica Vera Hrga.

Naša Planika je skozi trideset let in izdanih 220 števil bil povezava med člani, med Slovenci v Dalmaciji, Hrvaški, Sloveniji in v drugih državah našega okolja. Nešteto članov je napisalo svoje prispevek in jo tako bogatilo. Ona pa je bila vse lepša in lepša, vsakič bogatejša in barvno cvetoča.

V samem začetku smo bili veseli, da smo uspeli izdati naš časopis kot informator, ki obvešča člane o dogajanjih v našem društvu. Šele danes, po poteku 30 let, vidimo, da je naša Planika še nekaj več. Zvezana do sedaj v desetih knjigah je naše arhivsko

gradivo, ki priča, kaj vse se je dogajalo v našem društvu v preteklosti. Zvemo lahko kje je in kdaj gostoval naš pevski zbor in kateri zbori so gostovali v Splitu, katerih kolonij so se udeležili naši slikarji, predstavljeni so vsi mednarodni festivali, na katerih so bile navzoče naše klekljarice, dosti je pa tudi prispevkov, ki pričajo o potovanjih naših otrok po deželi Sloveniji.

Če se bo nekdo v prihodnosti lotil dela izdaje monografije SKD Triglava, bo imel obilje arhivskega gradiva na enem mestu v naših Planikah, vse je zapisano, in bo, upam, zapisanega še veliko tega.

Čestitam urednici Veri Hrgi, in želim, da še dosti časa ureja naše glasilo.

PREDSEDNIK SKD TRIGLAV
Mag. Cveto Šušmelj

NAČRTOVANE AKTIVNOSTI

- 20. december ob 18. uri v prostorih društva – *Koncert in recital ob zaključku starega leta*
- 25. januar ob 18. uri v prostorih društva – *Redni letni občni zbor*
- 8. februar – *Obeležitev slovenskega kulturnega praznika*
- 8. marec – *Praznovanje mednarodnega dneva žena*

KAR NI ZAPISANO, SE NI ZGODILO

Tako pravi stara misel. Vse zapisano je priča časa, kontinuitete, zgodovine, kulture in identitete našega društva. V PLANIKI.

V 220 številkah, v 30 letih izhajanja.

8. novembra smo v prostorih društva obeležili še en visok in lep jubilej dela našega društva.

Pogled na storjeno, spomini na mnoge in mnogo tega, kar je vtakano v vsa ta leta pisanja in branja, delovanja, priložnost za zahvalo vsem za vloženo, prispevano, prebrano.

V prvi številki Planike je uredništvo zapisalo vzpodbudne besede:

Pišite, rišite, slikajte, predlagajte, sodelujte, da Planika najde v naših članih svojo lepoto duha in postavo. Volja in korajža velja!

To želimo uresničevati še naprej!

Urednica Vera Hrga

Draga **Neža Maurer** nas je doživela takole:

„Iskrene čestitke - Triglavu iz Splita! Moje drugo srečanje z zimsko očarljivim Splitom; prvo srečanje s Slovenci v Splitu - ali splitskimi Slovenci! Očarljivo!

Vraščeni so v novo okolje z delom, z otroki - in vendarle Slovenci gojijo svojo pesem, svoj ples, izdajajo revijo, pišejo in slikajo. Imajo svoje pesnice(ke), slikarje, vsemogoče ustvarjalce, učiteljico, ki jih uči sloveščino - so prava domovina v malem. Vso srečo!“

Janez Rogelj:

„Čestitke. Planika se uvršča med najboljše izseljenške revije. Vera, še naprej tako.“

Agata Klinar Medaković:

„Planika je prava zakladnica – kronistka vašega društva, njegove preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Iz srca želim, da dočaka vsaj 100 let! Iskrene čestitke glavni urednici, marljivi Veri Hrgi in vsem ostalim vključenim v rojevanje vaše in naše Planike.“

30 LET PLANIKE - OKROGLI JUBILEJ

9. novembra 2022 je društvo praznovalo 30 let izhajanja glasila Planika.

Velika številka, kajne...?

Tisti večer je bila dvorana društva tako polna, da je bilo težko najti prazen stol. Po teh dolgih tridesetih letih se je bilo treba sprehoditi, se vrniti v preteklost. Skozi izčrpno predstavitev in tudi z retrospektivnim kratkim filmom nam je teh 30 let glasila podarila Vera, dolgoletna in sedanja urednica Planike, naša učiteljica, naša prijateljica in še veliko več.

Povedala je veliko tega; kako je bilo na začetku izhajanja v črno-beli tehniki, ko je Planika imela le nekaj

listov, pa koraki vse do danes, ko je oblikovano glasilo z besedili, novicami o kulturnih dogodkih v samem Splitu, pa tudi po svetu, obogateno s pesmimi članov društva, aktivnostmi Kekcev, z utrinki, šalami, križankami, fotografijami, recepti in še marsičem. Lahko ga preberete od začetka do kraja, mnogi ga začnejo od zadaj, ker tam je najbolj zabavno.

Spomnili smo se tudi dragih članov in ustanoviteljev našega glasila, ki jih ni več med nami, so pa zato v naših srcih.

Ampak, vsega tega ne bi bilo, če ne bi vsi člani društva vztrajno hranili

svoje ljubezni do domovine, do društva ter do cvetov te najslavnejše gorske rože z daljnih vrhov slovenskih Alp.

Ta mala bela roža, ena najbolj slavnih alpskih cvetlic, najbolj znana evropska gorska roža, ki je besedilni logotip, naj nam še naprej govori, naj nam z mrzlim vetrom pošlje z gorskih vrhov še veliko zanimivih novih besed.

Kakšen nov navdih.

Zima prihaja.....

Ta večer se je tudi potočila kakšna solza.... o tem kasneje.

Večer, posvečen zapisani besedi, so s pesmijo in glasbo obogatili naš dragi MePZ in solo pevka Brigitte Priulla ob spremljavi Tediya Stipanovića.

Potem nas je čakalo še veselo Martinovanje.

Ksenija Orel

MARTINJE

Nameravali smo obeležiti trideseto obletnico izhajanja Planike na dan reformacije ter se ob dnevu mrtvih spomniti naših preminulih članov. Želeli smo v kratkih črtah predstaviti obdobje reformacije, ki je potekala vzporedno s humanizmom, renesanso in kmečkimi upori kot gibanje, ki si je prizadevalo preobraziti versko življenje. Človeka vrača k verskemu življenju in ga hoče podvreči bogu. Protestantizem se je uveljavil tudi v Sloveniji. Družbeni in kulturni pomen slovenske reformacije je zelo velik. Protestantsko gibanje je bilo odločilnega pomena za slovensko književnost, ker je poudarjalo potrebo po splošnem branju biblije in tako se je slovenščina uveljavila v knjigi. Slovstvo slovenske reformacije se začne z letom 1550, ko izideta prvi slovenski knjigi (Trubarjev Catechismus in Abecedarium).

Zaradi opravičenih razlogov smo obeležitev visokega jubileja Planike prestavili za deset dni. Koledar se je premaknil naprej, minil je že svet Mišel, grozdje je že obrano, mošt zori v sodih. Kmalu pride sveti Martin,

svetnik, ki poskrbi za žlahtno kapljico, pijačo, ki je del slovenske kulture, dediščine, ki nas spremlja skozi stoletja. Veliko je običajev, povezanih s tem praznikom. Mošt lahko blagoslovi le moški, preoblečen v škofa, svetega Martina, meniha ali patra, ki hodi od ene vinske kleti do druge in tam opravlja ritualne obrede. Poleg vina pa je na ta dan na mizi tudi posebna hrana, največkrat gos ali raca, napolnjena s kostanji in jabolkom, z mlinci in rdečim zeljem.

Tradicija se je tekom stoletij spreminjala, a ostalo je dejstvo da dandanes Martinovo uradno napoveduje obdobje pijančevanja in mnogih nehotenih neumnosti, ki jih bodo ljudje v vinjenem stanju naredili. Poleg latinskega pregovora

IN VINO VERITAS imamo tudi slovensko inačico: Kar trezen misli, to pijan govori. Jaz pa se držim tiste, da vino z leti postaja čedalje boljše. Starejša kot sem, raje ga pijem.

Nikakor pa ne smemo zanemariti podatka, da Slovenci radi dvignemo kozarček, saj nam to narekuje tudi himna:

Nazadnje še, prijatli,
kozarce zase dvignimo,
ki smo zato se zbratli,
ker dobro v srcu mislimo.
Dokaj dni naj živi vsak,
kar nas dobrih je ljudi!

In tako smo se po dobri stari navadi spoprijeli s kozarci in miškami ter se ob veselem pogovoru in ubrani pesmi veselili še dolgo v noč. Vneto smo nazdravljali naši Planiki, naj nam cveti in nas veseli še mnoga leta.

Ana Matusinović

Prišel bo svet' Mišel' z vinske gorice,
grozdje že zrelo je, z njega bo vince,
prišel bo svet' Martin,
z mošta bo delal vin',
on ga bo krstil, jaz ga bom pil.

26. Mednarodni festival čipke, Lepoglava 2022

ČIPKA IN UMETNOST

Mednarodni festival čipke v Lepoglavi je to jesen potekal od 9. do 11. septembra pod imenom »Čipka in umetnost«. Vsi so bili zelo veseli, da letos ni bilo nobenih omejitev glede koronske pandemije kot lani. Brez mask, potrdil in drugih zaščitnih ukrepov je bilo vse veliko lažje.

Festival je potekal pod pokroviteljstvom predsednika Republike Hrvaške Zorana Milanovića, ministrstev za kulturo, turizem in kmetijstvo, Hrvaške turistične skupnosti, Varaždinske županije in seveda mesta Lepoglava. Država partnerica je bila letos Slovaška.

Uradna otvoritev festivala je bila v petek, 9. novembra ob 19. uri na terasi gostilne »Ivančica,« vendar so bile vse razstave odprte za obiskovalce že to jutro od 10. ure. Zaključek festivala je bil v nedeljo ob 20. uri.

Poleg razstavljalcev iz Hrvaške, ki so razstavljali v Turistično kulturno-informacijskem centru v pavlinskem samostanu, so se predstavile čipkarske šole, društva in združenja iz Slovenije (Čipkarska šola Idrija, Društvo klekljarič Idrijske čipke in TZ in Čipkarska šola Železniki), Madžarske, Belgije, Bosne in Hercegovine, Malte, Italije (Molise in Novedrate) in Slovaške.

Slovaška je kot država partnerica predstavila več svojih čipkarskih centrov (Gemerska čipka, Solnobanska,

Z Jano si ogledujeva razstavo slovaških čipkaric iz Solna bane pri Prešovu

Novohradská, Hontianska, Liptovská, Šoporňianska, Španodolinska, Slovenskogrobksa, Moderna in Banická) ter razstavo »Štenske kuhalnice« iz Našice (Slovaški kulturni center Našice). S tradicionalnimi jedmi in ljudskimi plesi se je v soboto predstavila tudi kot država partnerica.

Hrvaško so zastopala društva in zveze iz Primoštena, Sikirevcev, Križevcev, Ozlja, Svete Marije, Paga, Krašića, Lepoglave in naša čipkarska sekcija iz Splita. Lepoglavo so zastopali Ekomuzej, dijaška zadruha iz okolice Lepoglave, Vrtec Lepoglava, Čipkarsko društvo »Danica Bresler« in Snježana Varović z nakitom iz žice in čipke ter izdelki iz keramike z vzorci lepoglavske čipke.

Predstavitev naše sekcije in naše klekljane čipke je za nas vedno nekaj posebnega in vsakič želimo slediti

Znani slovaški čipkar, Matej Pisac, je obiskal naš razstavni prostor

tematiki festivala ter pokazati nova dela in čipke, ki jih prejšnja leta nismo razstavljali. Tako je bilo tudi letos v Lepoglavi.

Festival je bil priložnost, da ponovno srečamo prijatelje iz vseh teh krajev in spoznamo nove. Ta srečanja so veliko veselje in bogastvo, ki ga poleg klekljanje prinašajo razstave.

Poleg razstave čipk je bila organizirana tradicionalna filatelistična razstava pod imenom »Čipka v filateliji« in predstavljena zelo lepa dopisnica z vzorcem lepoglavske čipke. Izdanih je bilo tudi 60 posebnih razglednic, na katerih sta dva cvetna lista cveta Iris Croatica, izdelana iz prave lepoglavske čipke, kar dela razglednice unikatne in dragocene.

V soboto in nedeljo je potekal bogat kulturno-umetniški in glasbeni program. V soboto je v cerkvi Blažene

Razstava Liptovske in Krakovanske čipke iz Slovaške

Čipka na locnju, Ozalj

Direktorica TZ Lepoglava, Ljubica Dubovečak, predstavlja edinstveno razglednico z motivom lepoglavske čipke

Ana Rucner, svetovno znana violončelistka Device Marije koncertiral Zagrebški kvartet, na terasi restavracije „Ivančica“

pa je svetovno znana violončelistka Ana Rucner priredila „Koncert polne lune“, koncert za spomin.

Nedeljo so s svojim nastopom dopolnili »Pihalna godba Lepoglava«, »Pihalni orkester Alpes« iz Železnikov in »Big Band Čakovec«. Ta dan je potekal tudi sejem tradicionalnih rokodelcev in starih obrti.

V okviru festivala je v petek potekal Dan evropske dediščine 2022 in predavanje »Trajnost dediščine« ter

delavnice izdelovanja predmetov iz rogoza, rož iz krep papirja in izdelovanja lepoglavске čipke.

Danes je čipka del redkih veščin in umetnostnih obrti, znanj, ki izginjajo. Zato nam je v posebno veselje predstavljati in ohranяти tradicijo izdelovanja idrijske čipke, pa tudi klekljane čipke, ki so jo že nekoč izdelovali v Splitu in Dalmaciji ter tako povezovali in združevali Slovenijo in Hrvaško.

Tekst in foto: Katica Kaštelan

SANJE IN RESNIČNOST

Jubilejno 15. leto mednarodne likovne kolonije Maj/Turanj, ki jo organizira SKD "LIPA" Zadar, je bilo dostojno obeleženo 11. novembra 2022 z odprtjem razstave SANJE IN RESNIČNOST/SANJE IN RESNIČNOST v dvorani Znanstvene knjižnice Zadar.

Za dolgoletni niz uspešnih likovnih kolonij gre zasluga predvsem ustanovitelju kolonije, ljubitelju slikanja in risanja **Jožetu Arženšku** iz Turnja, in njegovi zvesti duhovni spremljevalki ženi Ruži. Za uspešno organizacijo v zadnjih letih pa sta najbolj zaslužni predsednica Lipe **Darja Jusup** in umetniški vodja Likovne kolonije **Marija Ivoš**.

S svojimi deli se je letos predstavilo 37 umetnikov iz Hrvaške in tujine; kar 11 iz slovenskih kulturnih društev na Hrvaškem: iz Lipe Zadar, Triglav Split, Istre Pulj, Slovenskega doma Zagreb, Slovenskega doma Reka, Slovenskega doma Karlovec, Slovenskega društva

Tuzla ter likovni umetniki iz Ljubljane, Novega mesta, Šmarjeških toplic in KD Studenci Maribor.

Ker je letošnja likovna kolonija zaradi pandemije bila zopet delno virtualna, je svet barv resnično obogaten s čudovitimi in kakovostnimi slikami, ki so jih poslali slikarji.

Razstava, ki že dolgih 15 let pušča globok pečat v kulturnih dogajanjih v mestu Zadar, je tudi tokrat vzbudila veliko zanimanje med ljubitelji umetnosti. Pokazatelj za medijsko zelo odmeven in s strani mesta Zadar podprt projekt je bila na otvoritvi prisotnost kar dveh televizijskih hiš: "E.zadar.net.hr" in "Hrvatska radiotelevizija – HRT".

Dodaten dokaz za to je tudi obširen članek s fotografijami, ki je bil objavljen že naslednji dan po odprtju razstave v lokalnem časopisu "Zadarski list". Ob otvoritvi je organizator izdal priložnostni katalog in posnel video, ki vsebuje vse pomembne podatke o razstavljalcih in njihovih delih.

Iz SKD Triglav Split so se odpiranja razstave udeležili predsednik **Cveto Šušmelj**, ki je prisrčno čestital oblikovalcem in avtorjem del, pozdravil vse navzoče in kratko spregovoril o našem društvu. **Vera Hrga** je na povabilo avtorice pesnice Marije Ivoš recitala njeno pesem v slovenščini, slikarka **Dada Šantić** pa sodeluje v razstavi s svojima dvema akriloma.

Zelo dobrodošel je bil tudi prihod 12 mariborskih slikarjev, ki sodelujejo na razstavi in naše srečanje z njimi je bilo zelo prijetno in zanimivo.

O UMETNIŠKEM DRUŽENJU V ZADRU je za lokalni mesečnik MESTNE ČETRTI STUDENCI **Violeta Šmon**, KD Studenci - Maribor, napisala lep prispevek in med drugim zapisala tudi tole:

Stkali smo nova poznanstva tudi s Slovenskim kulturnim društvom "Triglav" Split ter s strani predsednika, gospoda, mag. Cveta Šušmelja in gospe Vere Hrga prejeli prijazno povabilo za sodelovanje. Gospa Vera Hrga je učiteljica dopolnilnega pouka slovenskega jezika zamejskih Slovencev v Splitu in tudi urednica internega glasila "Planika". MePZ SKD "Triglav" pa že vrsto let sodeluje s pevskim zborom KUD Pošta Maribor.

O kvaliteti razstave veliko povedo besede umetniške vodje Likovne kolonije Marije Ivoš:

Vizualno razmišljanje na letošnjo temo "SANJE IN RESNIČNOST" je spleteno v nas in vse to se izkazuje skozi magične, realistične ali pa popolnoma abstraktne forme, ki jih slikar slika na platnu. Tonska paleta, ki spremlja motiv, je pogosto izraz emotivnega stanja slikarja samega, ker ne more pobegniti iz sveta, v katerem živi. Svoje doživljanje stvarnega in njegov prenos v "sanjano in nestvarno" je bistvo vizualne umetnosti. In na koncu velja reči, da slika postane ena od milijon informacij umrežena v svet barve in oblike, ki se medsebojno dotikajo, pretakajo in raztekajo v tista čudovita nevtralna ter osvobajajoča opažanja.

Najlepše, kar slikar lahko prejme od gledalca je njegov vzklík:

"TA SLIKA MI JE ZARES LEPA!"

Tekst in foto: Vera Hrga

Z Branko Sternad, vodjo sekcije Stil

Dada Šantić

Prvič sem sodelovala na razstavi Slovenskega društva Lipa v Zadru. Razstavljala sem 2 slike na dano temo SANJE IN RESNIČNOST. Slike so prišle iz različnih krajev, iz Zagreba, Maribora, Tuzle, Splita in seveda Zadra. Srečala sem se predsednico Darjo Jusup in vodjo likovne skupine Marijo Ivoš. Prisoten je bil gospod Arženšek ustanovitelj likovne skupine z ženo. V tistih trenutkih sem pomislila na naše tri ustanoviteljice Janjo Redek Tomac, Mojco Plos Jelaska in Lenko Zaviršek.

Organizirana so bila branja poezije in na koncu večerja v Boriku. Prednost večerje je priložnost za druženje, spoznavanje ljudi, zabavo in petje.

MUZEJ APOKSIOMEN, MALI LOŠINJ

V začetku novembra sem končno z mojimi Zagrebčani odšla na Lošinj, v MALI LOŠINJ. Naslednji dan sem se takoj napotila ob obali do

čudovite zgradbe muzeja. Plastične prevleke za čevlje in desno v ČRNO SOBO. Vse črno. Na črnih stenah ob vsaki veliki fotografiji besedila v hr-

vaščini in angleščini. Celo uro sem se od grških kipov do »našega« Apoksiomena načitala in nagledala. Sledi zelo očarljiv barvit prostor za počitek nog in ogled videa na isto temo. Ni sem počivala. Na koncu proti izhodu pridem do BELE SOBE. Ne bom je opisovala, le povem, da je v tej sobi Apoksiomen in z njim se lahko družiš samo pet minut. Vse ostalo prepuščam vam, pojdite si to ogledat, poln zadetek. Odšla sem zelo zadovoljna s kipom, zelo zadovoljna s tako dobro zasnovanim prostorom in doživetjem.

Bravo Lošinjci, zaslužili ste si ta muzej.

Tekst in foto: Dada Šantić

Z UMETNICO LENKO ZAVIRŠEK

LIKOVNA SKUPINA NADALJUJE DELO OD 1. 10. 2022. vsako drugo sredo po potrebi in po dogovoru ter nekatere dodatne srede od 18. ure dalje. Dobili smo novo članico Marijo Marinović.

Po vročem poletju vračam Lenkine akvarele, ki so bili razstavljeni na naši jubilejni razstavi 30 let Društva in Likovne skupine. Z Vera jo greva obiskat v RUDINE, tokrat vozi Vera. Lenka je umetnica v svojem slikarstvu in načinu življenja. Za življenje si je izbrala nekdanjo kočico sedaj lepo

urejeno s čudovitim pogledom na Kaštelanski zaliv, sredi narave, na robu Rudina. Lenkin obraz in spomin sta še vedno ista. Čudovit dan, konec poletja, palačinke in kava na mizi. Prisrčno smo se družile, se smejale, spominjale začetkov društva – srečna Lenka, srečni medve.

Odhajava in jo bova še obiskali.

Tekst: Dada Šantić

Foto: V.H.

KERAMIČNA SKUPINA

Keramična skupina je za vse, ki jih zanima oblikovanje gline, novembra zopet pričela z delom. Lončarska delavnica se odvija ob četrtkih od 17.00 do 20.00 ure v prostorih društva.

Še vedno se skupini lahko pridružite, prisrčno vabljeni!

Natalija Novak

Z DRUGEGA KOTA

Pesem in smeh v dobrih ljudeh

Mračno. Jugo piha, le tu in tam se temni oblaki razmaknejo, da pokuka kakšen sončni žarek in prinese košček modrine neba.

Nič nam ne more pokvariti razpoloženja. Iz Splita smo se po treh letih posta zaradi covida odpravili v Šentvid pri Stični na seminar za Tabor pevskih zborov 2023.

Vzdušje je odlično, smeh pa kot zdravilo tudi po predoru sv. Roka, ko nas je megla ovila v sivino in je dež lil kot iz kabla.

Tik pred Zagrebom je postalo bolj vidno in v hipu smo prišli do Trebnjega in hotela Galaksija, naše stare znane destinacije. Sprejeli so nas

stari prijatelji, se z veseljem spomnili nekaterih dogodkov in v kratkem smo bili na "Večeri za 5" z rdečim muškatom. Uživali smo ob klepetu in glasbi gostov ob praznovanju Abrahama.

Po krepčilnem spancu in poljubnem zajtrku smo se odpravili v Šentvid na OŠ "Ferda Vesela," kjer je bil organiziran seminar za 52. Tabor slovenskih pevskih zborov, ki bo 18. junija 2023.

Srečamo glavnega dirigenta, maestro Igorja Švaro, nekaj starih in novih obrazov in čudežno ugotovimo, da so res minila tri leta (nepopravljivo), kar se pozna na vseh nas, udeležencih seminarja, in tudi pri našem maestru.

Na žalost nimamo več dobrega starega prijatelja, duše Tabora Staneta

Ob notah

Pečka, kar seveda vzbudi nostalgijo in obžalovanje za izgubljenim.

Pa vendar prihajajoči 52. Tabor pod naslovom **Pesem in smeh v dobrih ljudeh** prinaša znane pesmi in note. »Nagajivke in zbadljivke« nas nasmejijo ob branju besedila, a vse teče

Tatjana Kurajica, voditeljica MePZ

Kotiček za dobro kavico v Galaksiji

gladko, z občasnim vprašajem o pomenu določenih besed.

Vsi pobožno poslušamo gospoda Švaro, znanega dirigenta in pianista, ko razčlenjuje in interpretira pesmi v priredbah za mešane, moške in ženske zборе ter hkrati poudarja pomen pozitivne povezave med zborom in zborovodjem predvsem pri branju besedila in poudarjanju in izgovarjanju samoglasnikov (ups!!!)

Po odmoru za kosilo sledi nadaljevanje in iskreno uživam ob poslušanju in primerjavi našega zbora in popolnoma jasno je, da ima večina zborov enake težave. Starejši člani namreč počasi odhajajo, mladih je vse manj, zborovodja pa zahteva veliko truda in sposobnosti glede na starost, da zadrži zbor. Švara opozarja, da je neprimerno strmeti v note in ne videti dirigenta, da se je potrebno enakovredno posvetiti besedilu pesmi, predvsem tretji kitici in vsekakor zadnji, da pesem teče gladko in zvočno.

Po seminarju se zadovoljni vrnemo v "Galaksijo" na počitek, saj nas jutri čaka težka pot nazaj v Split.

Našemu "Joži" smo se nasmejali, ko nam je zaželel lahko noč in objavil, da nas zjutraj čaka sneg.

In glej ga zlomka, ponoči se je vse pobelilo skoraj do Zagreba, potem pa je bilo presenečenje še večje, ko nas je polna snega dočakala tudi naša Lika.

Predor Sv. Roko je dokazano meja dveh podnebnih območij.

Ob smehu in "zbadljivkah" so nas lignji, ki jih v "Antovem guštu" ne gre spregledati, končno pripeljali v Split.

Lepi dogodki, lepi spomini in zgovorna predstavitev Igorja Švara na seminarju nas bodo 18. junija 2023 zagotovo pripeljali na 52. Tabor slovenskih pevskih zborov v Šentvid pri Stični.

Ana Šušmelj

SEMINAR ZA TABOR PEVSKIH ZBOROV STIČNA 2023

Na seminar smo odpotovali v petek, 18.11. zjutraj. Kot po navadi predsednik društva z ženo in voditeljica pevskega zbora. Oblačen, mračen dan, a razpoloženje pozitivno, radostno. Veliki RENAULT MEGANE, zimske gume in prekaljeni voznik (naš predsednik) so obljubljali hitro in varno vožnjo.

Tako je tudi bilo, ne glede na dež, ki nas je spremljal ves čas na naši poti, smo hitro in varno prišli na cilj.

S samo enim počitkom na Inini črpalki, čisti, urejeni in opremljeni s tehničnimi novostmi; namreč odhod na toalet je zahteval veliko spretnosti skozi labirint, vsaka napačna poteza na poti do cilja je vključila svetlobne in zvočne signale. Situacijo je reševala ženska z akreditacijo (dispečer).

Brez težav smo prešli mejo in se namestili v hotelu Galaksija v Trebnju.

Prisrčno smo bili sprejeti in po bogati večerji odšli na počitek.

Seminar je bil v OŠ Ferda Vesela v Šentvidu pri Stični.

Namestili smo se v veliki dvorani, dobili notni material in čakali glavnega mentorja, gospoda Švaro.

Standardni potek srečanja z notnim materialom, s spoštovanjem glavnih

elementov agogike, dinamike, dinamičnega niansiranja, poseben poudarek na akcentuaciji teksta.

Vsako skladbo pravilno govorno in pevsko obdelati, kar zahteva jasno izgovorjene vokale, konzonante, torej paziti na dikcijo (artikulacijo).

Kljub daljši pavzi zaradi korone je bilo prisotnih precej dirigentov, zborovodij.

Skupaj smo kosili v sami šoli in se po toplih pozdravih in željah poslovili.

Mi smo se na poti proti Splitu skozi Liko srečali s prvim letošnjim snegom. Zahvaljujoč virtuoznemu vozniku smo po dobro očiščeni cesti brez kakršnihkoli preprek ali težav na Klisu zagledali sonce in naše morje.

Čudovito!

Vse uspešno, z veliko mero dobre ga, pozitivnega razpoloženja.

Tatjana Kurajica
Voditeljica MePZ

Dirigent, maestro Igor Švara

PESEM NAS VABI

MoPZ LOKEV-TABOR

MePZ Triglav Split

Spesmijo dihamo svobodo, širimo obzorja, gradimo poti prijateljstva (Ana Šušmelj).

Jesenskega večera si ne bi mogli lepše obarvati kot nam ga je pričaralo nepozabno gostovanje MoPZ Lokev-Tabor s Krasa, pod vodstvom prof. Mirana Žitka ter nastop slovensko-dalmatinskega bisera, našega MePZ TRIGLAV Split pod vodstvom prof. Tatjanje Kurajica.

»Tam sem jaz doma, kjer je pesem«! S to zapeto mislijo nas je MePZ TRIGLAV Split zopet objel in prepričal, da je pesem njihov topli dom, topli objem, radost in veselje.

Vera Hrga

GOSTOVANJE MoPZ TABOR LOKEV PRI SLOVENCIH V DALMACIJI

Lokavskim pevcem je v lepem spominu ostal obisk Mešanega pevskega zbora Slovenskega kulturnega društva Triglav Split, ki smo ga marca 2019 gostili v kulturnem domu v Lokvi. Takrat ste nas povabili, naj vas naslednje leto obiščemo in zapojemo v Splitu, kar smo z velikim veseljem sprejeli. Na žalost so covidni časi skoraj vsa srečanja in kulturne dejavnosti zamaknili, tako da se je prva priložnost za obisk ponudila šele oktobra letos. Z gostovanjem v Dalmaciji in koncertom, ki smo ga pripravili za domačo publiko v domačem kraju, smo obeležili dvajseto obletnico delovanja našega zbora.

V Splitu smo bili počaščeni z vso pozornostjo, ki ste nam jo izkazali kot naši gostitelji. Prireditvi, ki je predstavljala del praznovanja tridesete obletnice ustanovitve Slovenskega kulturnega društva Triglav Split, je določeno težo dodala tudi prisotnost namestnika veleposlanika Republike Slovenije na Hrvaškem, gospoda **Mihe Faturja**. S takimi gestami Republika Slovenija dokazuje, da ji ni vseeno, kako rojaki v tujini preživljajo svoje kulturno življenje.

Koncert z naslovom »Pesem nas vabi« se je odvijal v prelepi dvorani Lutkovnega gledališča v Splitu in je po mnenju vseh prisotnih zelo lepo uspel. Uvodoma so poslušalce pozdravili pevci Mešanega pevskega

zbora domačega kulturnega društva, ki deluje pod taktirko neumorne zborovodkinje gospe Tatjane Kurajica. Člani Moškega pevskega zbora Tabor Lokev smo pod umetniškim vodstvom prof. Mirana Žitka za to priložnost pripravili program, ki je zajemal domovinske in narodne pesmi. Koncert smo zaključili z vedno dobro sprejetimi in hudomušnimi »Žabami« Vinka Vodopivca. Zelo smo bili veseli druženja s člani Slovenskega kulturnega društva Triglav po koncertu, ki je potekalo v društvenih prostorih. Taka srečanja poudarijo medsebojno povezanost društev in predstavljajo priložnost, da se med ljudmi stkejo globlja prijateljstva.

Še enkrat bi se želeli zahvaliti za vabilo, vodenje in ogled mesta Split, prijeten koncert in druženje. Hvala gospodu Cvetotu Šušmelju za organizacijo in izpeljavo celotnega obiska ter pomoč pri namestitvi, gospe Ani Matusinovič pa se zahvaljujemo za koordinacijo in izpeljavo bivanja pri vas.

Za MoPZ TABOR Lokev
Ivo Macarol

Vse prisotne je toplo pozdravil namestnik veleposlanika RS na Hrvaškem Miha Fatur

Po glasbenem večeru v dvorani GKL se je prijetno druženje z dragimi gosti in s pesmijo nadaljevalo v prostorih društva.

SPET ME KLIČEJO GORE

Spet me kličejo hribi, gozdovi in zelene planote. Pa se napotiva proti Storžiču, prelepi planini v Kamniško-Juljskih Alpah. Nisva neka kšna vrstna planinca, toda ko si zaželim miru in čiste "arije," se na hitro odločiva in se odpraviva proti zaželenim planinam.

Brez problemov potujeva do Trziča, zavijeva proti Domu pod Storžičem, in ko prispeva do njega, ostaneva čisto prevzeta nad naravo.

Edina sva gosta, nič naju ne moti, da se dom renovira, izbereva si najlepšo spalnico in uživava v društvu

ljubeznive gospodinje gospe Joži. Spiva v tišini gozda in se zjutraj po zajtrku z nahrbtnikom in veseljem v srcu po prijetnem soncu med visokimi macesni, smrekami in drugimi drevesi napotiva proti mali in veliki Poljani.

Na Poljani naju z odličnim sadjem pričakajo planšarji. Po kratkem predahu greva do prekrasnega vidikovca in sedeva na "Ančino klopco". Navdušena sva nad bogatim razgledom, ki seže vse do vasi Naklo, Kokrica in na mesto Kranj v dolini.

Čas hitro teče in spet se skozi gozd napotiva proti najinem domu. Čaka

naju odlična večerja in "Laško". Potem pa zaspiva kot dojenčka.

Zjutraj se zbudiva, megla okoli nas zastira pogled na vrhove, oblaki se kopičijo, vidim da so strokovnjaki meteorologi res točno napovedali vreme. Dež lije, plohe in nevihte ne prenehajo. Zelo nama je žal, da ne bova jadrjala po vrhovih Storžiča. Ali nisva preveč žalostna, saj sva napolnila svoje baterije, hribi naju pa tako ali tako čakajo.

Pa srečno!

Tekst in foto: Ana Šušmelj

Mož in žena v zakonu doživita vse: od smeha do solz, od grenkih do najlepših trenutkov v življenju. Vsako poročno leto je zgodba zase – zgodba, ki govori o povezanosti in skupni moči, da zrasteta in se dvigneta nad prepreke, ki jih nosi življenje.

Zlata poroka napoči samo enkrat v življenju. 50 let skupnega življenja je poseben mejnik, vreden praznovanja, ki sta ga naša zakonca Šušmelj Ana in Cveto praznovala tudi z nami v društvu.

**ISKRENE ČESTITKE IN ŠE VELIKO LEPIH
SKUPNIH LET JIMA ŽELIMO!**

DOPOLNILNI POUK SLOVENŠČINE

SLOVENCİ PO SVETU – STIČIŠČE

Zavod RS za šolstvo

Cilj dopolnilnega pouka je ohranjanje in razvijanje slovenščine pri Slovencih po svetu, krepitev njihove slovenske identitete, pripadnosti slovenskemu narodu in stikov z matično domovino.

Pouk je prostovoljen, poteka v popoldanskem času ali med vikendom, navadno enkrat tedensko od 2 do 4 ure. Namenjen je otrokom od starosti 4 let, mladostnikom in odraslim. Organiziran je ali na šolah države gostiteljice, v prostorih slovenskih diplomatsko konzularnih predstavništev, slovenskih društev ali katoliških misij.

V šolskem letu 2022/2023 je pouk organiziran v 21 evropskih državah, obiskuje ga okrog 2000 udeležencev, od tega več kot 1000 otrok. Slovenščino poučuje skupaj 41 učiteljev, od tega 14 napotenih in 27 nenapotenih.

Izbira jih komisija za učitelje slovenščine v tujini pri Ministrstvu za izobraževanje.

Pri dopolnilnem pouku slovenščine namreč poučujejo: učitelji, ki so iz Slovenije napoteni na delo v tujino (napoteni učitelji) in učitelji, ki že sicer živijo na območju, na katerem poteka pouk (nenapoteni učitelji).

Pouk večinoma izvajajo učitelji slovenščine ali učitelji razrednega pouka. Imeti morajo znanja in izkušnje za poučevanje v oddelkih, kjer so udeleženci različni po starosti in po predznanju slovenščine. Učenci pri pouku razvijajo svojo sporazumevalno zmožnost v slovenščini, učitelji pa jim približajo tudi slovensko kulturno izročilo, zgodovinske, naravne, etnološke in druge značilnosti Slovenije.

Slovenščina pri nas

Dopolnilni pouk slovenščine v Splitu poteka že dolgih 30 let. Po razpadu bivše države smo s poučevanjem pričeli prvi na Hrvaškem, takoj po ustanovitvi Slovenskega kulturnega društva Triglav v Splitu. Vsa ta leta poteka v prostorih društva in ga poučuje nenapotena učiteljica Vera Hrga.

Po dolgih 30-ih letih poučevanja sem spomladi letos potihoma razmišljala, da je morda prišel čas, da preneham s poučevanjem, zaslužen odidem v pokoj in to srčno delo predam v roke novi, mladi, nadobudni osebi. Ko sem to javila gospodu Romanu M. Grudnu na Ministrstvo RS za izobraževanje, znanost in šport, in gospe Evi Jurman na Zavod RS za šolstvo, sta presenečeno in zaskrbljeno vprašala:

Zakaj? Kaj pa zdaj? Kako naprej? Kdo? Kako poiskati novo nenapoteno učiteljico, učitelja v Splitu?

Seveda sta spoštljivo sprejela, razumela mojo odločitev, me pa zaprosila, da poskušam v Splitu poiskati osebo, ki bi lahko prevzela to zahtevno poslanstvo - z ljubeznijo poučevati in negovati slovenščino.

Ta naloga je bila precej zahtevna, na prvi pogled neizvedljiva, pa vendar se je odlično končala. Uspela sem najti in nagovoriti prijateljico, Slovenko **Dunjo Krajnc**, da pride na dogovorjeni sestanek v društvo.

Roman in Eva sta 14. maja obiskala Split, kjer je na organiziranem srečanju predstavljena Dunja. V konstruktivnem in prijetnem pogovoru so dane smernice Dunji, ki se je takrat dokončno odločila, da prevzame pouk v otroški skupini ob sobotah. Ker Dunja med tednom zaradi mnogih obvez nima časa, so me zaprosili, da še naprej ob torkih poučujem v skupinah Odrasli začetniki in Odrasli nadaljevalci.

Sprejela sem ponudbo in občutim, da je zaradi dolgoletnega, nepozabnega druženja z udeleženci skupine Odrasli nadaljevalcev in zelo izzivnega in zanimivega dela v skupni odraslih začetnikov, to bila zame vendarle prava odločitev.

In tako se je šola v Splitu jeseni začela, malo drugače, vendar uspešno. Dunji sem z nasveti, učbeniki in kar je pač potrebovala, pomagala in sedaj sem navdušena nad njenimi urami, odnosi z otroki, zanimivim in kreativnim poučevanjem. Tudi otroci z veseljem prihajajo na pouk.

Prisrčno vabimo starše, dedke in babice, da motivirajo otroke, da se učijo lepe slovenščine in želimo, da se jih na sobotne urice vključi še več.

Dunjo Krajnc je pred 15-imi leti življenjska pot pripeljala v Split. Na okolje se ni potrebovala ravno prilagajati, saj je od majhnih nog hrepenela po morju, ko je nestrpno odštevala dneve do morskih počitnic. Diplomirala je na Pravni fakulteti v

Eva Jurman, Roman Gruden, Dunja Krajnc in Katarina Kerk

Mariboru. Že takrat je vedela, da želi v svojem delu povezovati Slovenijo in Hrvaško. Za diplomsko nalogo si je izbrala temo Možnosti slovenskih državljanov za pridobitev lastninske pravice na nepremičninah na Hrvaškem. Ob prihodu v Split se je zaposlila v turistični agenciji kot agentka za slovenske goste na hrvaški obali. Kasneje je opravila strokovni izpit iz hrvaškega jezika in pridobila licenco

za sodnega tolmača za slovenski jezik na Hrvaškem. Prevedla je tudi knjigo Sorodne duše, pisateljice Iris Tarbuk, iz hrvaščine v slovenščino. Zadnjih 6 let dela za madžarsko fitness spletno trgovino ter jim vodi slovensko in hrvaško tržišče. Dunja pa je aktivna tudi na slovenskem tržišču. Že nekaj let uspešno sodeluje kot pomočnica urednice spletne strani www.ventilator-besed.com, kjer piše tudi razne članke,

razmišljanja, mnenja o aktualnih knjigah. Poleg tega z urednico prireja razne literarne in likovne natečaje, tako za otroke kot tudi za starejše. Z novim šolskim letom je sprejela novi izziv: ob sobotah v Slovenskem kulturnem društvu Triglav poučuje otroke v sklopu dopolnilnega pouka slovenskega jezika, in sicer skozi igro in besedo.

Tekst in foto: Vera Hrga
Dunja Krajnc

NEKAJ O MEŠPULAH IN LIKERJU

Zvonjem in okusom Verinega tatarskega bifteka in domačega likerja iz sredozemske "mešpule", nabrane v njenem mediteranskem vrtu, smo v dveh šolskih urah skozi kulinariko in bilni svet v slovenščini iz toplega Sredozemlja potovali po jahalni poti Tatarov, s kosi mesa pod sedlom in se ustavili ob poeziji Anine Nevidnosti.

Vera je prejela 3 Michelinove zvezdice za biftek in za liker iz mešpul.

Ksenija Orel

Pri pouku slovenščine

Vedno sem zelo presenečena, kako malo ljudi pozna mešpulo - to zelo razširjeno mediteransko drevo, ki ga v Splitu srečuješ na mnogih mestih.

Kako to-morda prav zaradi ogromnega nabora izrazov za njo (nešpula, nešmula, mešmula, nespola, nespula, nospula, njospula, nješpula, nješpola, mespula, mespola, njeskula, njeskola, nefula...) Na naši tržnici v Splitu je ne najdeš. Bila pa sem zelo presenečena, ko sem jo zagledala med sadjem na ogromni pokriti tržnici Kleinmarkthalle, eni glavnih zanimivosti v Frankfurtu, odličnem, čistem mestu z veliko sveže hrane. Vprašala sem prodajalca od kod so, on pravi iz nasadov v Italiji.

Mešpula trenutno močno cveti v mojem vrtu, spomladi pa zelo zgodaj daje obilje sladkih rumenih »grozdov« z velikimi koščicami Plodovi so zelo zdravi za urejanje prebave, meni pa tako pri srcu za pripravo likerja iz teh mešpul. V Sloveniji sploh niso vedeli zanjo, sedaj pa so jo spoznali s pomočjo mojega likerja, v katerega so se zaljubili prav vsi, ko so ga poskusili. Liker

diši po mandeljnih, močne koščice, mu dajo ta poseben okus in vonj.

Recept za liker iz mešpul

1 kg svežih mešpul

50 dkg sladkorja (lahko tudi manj)

1 l žganja (slivovka ali lozovača)

1. V večjo steklenico (5 l) damo sveže oprane mešpule.
2. Dodamo sladkor in žganje.
3. Vse skupaj premešamo, dobro zapremo in postavimo v temen (jaz dam na sonce) prostor.
4. Občasno (vsakih nekaj dni premešajte)
5. Po 40 dneh precedimo skozi gazo ali drobno cedilo in nalijemo v steklenice.

Mešpula trenutno močno cveti v mojem vrtu in v tem času nudi čebelicam pašo, meni pa užitek ob pogledu na njo in na čebelji ples.

Tekst in foto: Vera Hrga

NEVIDNOST

V skritem koticu nevidna
Čakam na svojo priložnost
Kot gosenica
Da na dnevni svetlobi
Z metuljevimi čudovitimi barvami
Pokažem svoj pravi obraz.
Mogoče se motim
Ko ob glasnem smehu
In srce parajoči drami
Tudi sama se nasmejim.
Če se poskušaš zaman pokazati
Kot pav, ko razpre krila
Tako prikriješ pomanjkanje stila,
Ali pa krakaš kot vrana
Brez potrebe in odnosa
Nevidnost je potem oaza,
Varna baza
V kateri brez predaha
Dobro vedno prevlada.

Ana Šušmelj

TI SI

Čovječe, ti si vrela ljetna noč
I rosa što s usana ti sipi.
Ima te u šuškanju kišnih kapi
I oblacima koje nebo ziba.
Razbuktavaš se u izvoru rijeke
I usneš zalaskom ugasla Sunca.
Protkan si svijetom i u njegov' si utkan.

Čovječe, ti si vrelo uspomena
I lovac još nedosanjanih snova.
Živiš kroz prijeđene šumske puteve,
Snagu riječi i drhtave dodire.
Ti si suma proživljenih časova,
Bljesak si minulih zvjezdanih noći.
Čovječe, od života si satkan
I tvojim tijelom kola njegov sjaj.

Lucija Vojnović

KUTIJA ZA USPOMENE

Nočas si mi došla u snove,
Tople si svoje ruke položila na moje rane,
Bakrene si vlasi ispreplela kroz kovrče moje.
Nočas si mi došla u snove,
Sišla niz velike bijele stepenice od mramora
Dostojanstveno, stopama laganim kao u vile.

Nočas si mi došla u snove,
Donijela si poljupce sjetne na usnama mekim
I dodire svilene što težinu čežnje u sebi nose.
Nočas si mi došla u snove,
Donijela si zagrljaje od kojih ramena drhte
I čaroliju uspomena što mislima se vrte.

Dolepršali su zvuci tvoga slatka glasa
Znam, svi orkestri svijeta milozvučniju skladbu
Skladali ne bi, za moje umorne uši
Od tih nekoliko riječi što prošaptale
Su usne tvoje.

Već s prvim zvucima zore,
Odlaziš mi, nestaješ mi.
Protkana zvjezdanim sjajem
Liježeš u moju kutiju za uspomena.
I u tom trenutku između sna i jave
Svi orkestri svijeta utihnuše za mene.

Lucija Vojnović

BRI PRINAŠA PESEM

Moja vez po krvni plati s Slovenijo ni nikakršna.

Mama Dalmatinka, oče Italijan, vendar življenje in usoda delata po svoje. Tudi prav.

Rojena v letalu, moja mama kot zdravnica na poti v Nemčijo na seminar... seveda vsa sreča medicinska sestra, ki je bila v tem letalu je rešila mamin porod in pa tudi ime sem dobila po njej, ker je bila Francozinja z imenom Brigitte, namreč moja starša nista mogla najti skupnega imena... ona eno, oče drugo... no medicinska sestra je situacijo rešila na obojestransko zadovoljstvo.

Moja pot... hja, takole... mami dobila službo v mariborski bolnišnici... pinklec na rame i v Maribor... prav tu na Štajerskem v "totem Mariboru" se začenja moja vez z Slovenijo, ki je ne želim prekinit.

Osnovna šola, kasneje srednja šola in malo kasneje Fakulteta za Šport v Ljubljani.

Skupaj 18 let v Sloveniji. Dovolj, da sta mi Slovenija in slovenski jezik

prirastla k srcu, kakor tudi Slovenija s svojo lepoto... saj poznate tisto Avsenikovo »Slovenija od kod lepote tvoje...« Aja... skoraj pozabila, igrala rokomet za slovensko reprezentanco, bila tudi back vokal slovenskim pevcem in pevkam. Skratka lepih in zanimivih 18 let. Nepozabnih.

V začetku 90-tih prišla v Split skrbeti za babico, ki je ostala brez dedka... no, po njeni smrti me je pot zanesla v Zagreb, še pred tem 2 leti v London.

16 let v Zagrebu... dovolj. Ampak res.

Pred pol leta spet pinklec na rame in via Split. Kri ni voda pravijo... po maminih koreninah, ki je, kot sem že na začetku omenila Dalmatinka.

Hvala fb, ki me je povezal z gospo Vero Hrga... in prav hitro je padla kava... in to je bilo to.

Povabila me je v društvo Triglav, me spoznala s predsednikom društva gospodom Cvetotom Šušmeljem, ki se mu zahvaljujem, da me je sprejel v Slovensko kulturno društvo Triglav.

Sedaj pojem v MePZ Triglav pod vodstvom mentorice, gospe Tatjanje Kurajice. Hvala tudi njej, kot vsem članicam in članom zbora, ki so me to plo in prisrčno sprejeli.

Pridružila sem se tudi pouku slovensščine, skupini odraslih.

Drugače sem sodna prevajalka slovenskega jezika, back vokalistka, ter trenerka fitnesa.

Brigitte Priulla

MEDITERANSKI FESTIVAL KNJIGE: KULTNI »PRIČIGIN« V GOSTEH

Sloenci navdušili s svojimi zgodbami

Od 28. 9 do 2. 10. se je pod pokroviteljstvom Ministrstva za kulturo in medije, Splitsko-dalmatinske županije in Mesta Split v Veliki dvorani športnega centra Gripe v Splitu odvijal peti **Mediterranski festival knjige**, ki se je ponovno potrdil kot eden najpomembnejših kulturnih dogodkov v Splitu in Splitsko-dalmatinski županiji. Z letošnjim odličnim obiskom je pokazal, kako zelo ga Dalmacija potrebuje in kako željni so meščani tovrstnega festivala v čast knjigi in branju.

Na Mediteranskem festivalu knjige v Splitu so na pripovedovalskem večeru v precej dobri hrvaščini, ob moderiranju novinark **Jedre Jež Furlan**, zelo zabavno in zanimivo govorili gosti iz Slovenije: pisateljica, pripovedovalka, dramaturginja in pedagoginja **Ana Duša**, slovenska

gledališka režiserka in kolumnistica **Ivana Đilas** ter glasbenik in filozof **Boštjan Narat**.

Ana Duša se je spomnila svojega strica Rajka, ki je v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja pri 17 letih odšel v Srbijo na takrat ljudsko mladinsko delovno akcijo in od tam poslal razglednico, da se ne bo vrnil, ampak da gre na ladjo. Ana je bila rojena nekoliko pozneje, Rajka je poznala iz pripovedovanj in ga občasno srečevala. Na enem od teh srečanj je povedal, da se mora poročiti, saj je imel pred časom v Neaplju dvodnevno razmerje z dekletom, in ko se je vrnil v Neapelj, so ga srečali njeni sorodniki

in mu rekli, da jo mora poročiti, sicer ne bi živ zapustil Neaplja. Mnogo let kasneje je Ana odšla v Neapelj na srečanja evropske mladine in spomnila se je Rajkovih besed, da intimni stik v Neaplju pomeni poroko. Na srečanjih jih je bilo 50, od tega le dva fanta iz Prage, in ko je prišla v prenočišče, je ugotovila, da na postelji ni vzmetnice.

“Poklicala sem organizatorje in kmalu je prišel mlad Italijan z žimnico, ki je v neki svoji angleščini hotel ostati v moji postelji. Spomnila sem se na Rajkovo opozorilo in ga zavrnila, nisem se še želela poročiti,” pravi Ana Duša.

V naslednjih dneh je bilo vsaj ducat podobnih poskusov “vloma”, zavračala jih je po vrsti in izvedela, da se ji je prijel vzdevek Devica Marija.

»Proti koncu srečanja smo šli na piknik ob morju, zvečer smo se posedli na mivko, razen enega od organizatorjev, ime mu je bilo Marco, ki je sedel na visokem stolu zraven mene in igrali ‘flaško resnice’. Steklenica se je zavrtela, z ene strani kazala vame, z druge pa v enega od Čehov po imenu Mirko. Med vprašanjem in kaznijo sem izbrala kazen, Mirko mi je moral sleči majico. Ni me skrbelo, ker sem mislila, da imam oblečen kostum. Dvignil mi je majico in naenkrat je

nastala tišina, saj se je izkazalo, da sem prej slekla zgornji del kostuma in ostala gola, kar je bilo nezaslišano za Neapelj. Usedla sem se in se hotela skriti od sramu, a edino mesto je bilo med Marcovimi nogami. Dva dni kasneje je eden od fantov prišel k meni in me vprašal “Koliko?”. Očitno sem izgubila status Device Mary in dobila status vlačuge,« je povedala Ana Duša.

Ivana Đilas je govorila o težavah s slovenskim jezikom

Povedala je, da je 23 let živela v rodnem Beogradu, zadnjih 20 pa v Ljubljani.

“Odločila sem se, da mi je dovolj norčij v Srbiji in da je čas, da odidem. Slovenija je bila najmanj tuja država in mislila sem, da bom tam lahko delala. Začela sem se učiti slovensko, ko začneš, vsi te pohvalijo za prve tri besede, ki jih izgovoriš v slovenščini, če pa po nekaj mesecih nisi dobra, te gledajo postrani,« je povedala in dodala, da je poleg jezika spoznala tudi slovenske simbole, kot so npr. poslikane panjske končnice in kranjske klobase.

»Opremljena z vsem tem velikim znanjem sem začel iskati službo in

jo dobila na Pop TV, novi komercialni televiziji. Začela sem nagovarjati ekipo, iz mojih ust pa ni prišla niti ena slovenska beseda, tako da mi je direktor rekel: ‘Povej po hrvaško, vsi te razumejo.’ Druga naloga je bila delo z otroki, ki želijo igrati, in me sploh niso razumeli, dokler nismo prešli na angleščino. Tretja naloga je bila priprava igrala s člani mestnega društva gluhih, pa še vedno nisem dobro znala slovensko »Žal tolmača za znakovni jezik ni bilo in ugotovila sem, da moram nekaj narediti, in sem končno spregovorila, tako da se zdaj lahko pohvalim, da so me slovenščine naučili gluhi,« je povedala.

Zdaj je veliko bolj previdna, lektoriranje prepušča lektorjem, ki jim zelo zaupa, a slovenskega poudarka na koncu besede, »zvenim, kot da pojem«, še vedno ni usvojila.

»Sklenila sem, da moram žrtvovati nekaj asimilacije, da bi ohranila karakter, zato še vedno slabo govorim slovensko,« je zaključila.

Nenavaden koncert Boštjana Narata

Boštjan Narat se je spomnil nekaterih svojih življenjskih situacij, v katerih ga vsi gledajo, on pa se počuti kot

Ana Duša, Ivana Đilas, Boštjan Narat in Jdrta Jež Furlan

Vselej je lepo poslušati in srečati Slovenske umetnike v Splitu

bedak. »Kot deček sem med smučanjem padel s sidra in se začel kotaliti po hribu navzdol, drugi so se me izogibali, nekaj ljudi sem podrl, vsi so me gledali in ne vem, ali je bila hujša bolečina ali sram. Dober sem bil v nogometu, odlično dobival centeršute, ampak žoga mi je vedno šla skozi

noge, vsi so me gledali, jaz pa sem se počutil kot bedak. Ali pa na morju v osemdesetih, na plaži pri Poreču, moram na stranišče in se odločim odplavati in ' naredil, kar sem moral storiti, prepričan, da me nihče ne vidi, nato pa nekdo zavpije 'pazi, stari', prepričan sem, da vsi vedo, da sem to naredil

sam in počutil sem se kot norec,« je dejal.

Jaz sem zares neskončno uživala v njihovih pripovedih in družbi, obenem pa bila žalostna, da na večeru ni uživalo več (povabljenih) v Splitu živečih Slovencev.

Vera Hrga

PETAR JAKELIĆ, PESNIK DALMATINSKE ZAGORE S ČOPIČEM V ROKI

„Moja umetnost so moji oblaki, ki jih ne bi dal za nič na svetu“

Petar Jakelić v svojem ateljeju v Splitu / Tom Dubravec / CROPIX

v kateri Jakelić posebno pozornost namenja ženskam, prepoznavnim starkam in mladeničem, arhetipskim simbolom brezčasnih vrednot, povezanih z dimnikom in hišo, kamnom in pašo. Navdušen nad lepoto vseh teh likov je slikar očaran nad podobo Dalmacije, še več, utelešeno podobo domovine, simbola lepote kot take.«

Onirične vizije

Akademik Tonko Maroević je Jakelića izpostavil kot izrazito prepoznavno umetniško osebnost in ustvarjalca, ki je veliko prispeval k kulturnemu in akademskemu življenju Splita in Dalmacije.

V placenti otroštva

Akademik Luko Paljetak prepozna Jakelićev rojstni kraj kot njegov ustvarjalni izvor in sklepa, da je Jakelićeva opredelitev celotnega procesa njegovega ustvarjanja, njegovega življenja za slikarstvo način, da ohrani tisto, kar mu je kot človeku in umetniku številnih, širokih slikarskih sposobnosti najbolj pri srcu in to je otroštvo, najzgodnejše obdobje v njegovem rodnom Prugovu v Zagori. Samota so zanj sanje in zato je v njegovih slikah tišina, ki je ne motijo nobeni zvoki zunanega sveta, a vendar se v njej sliši pritajena glasba poetične metrike.

Iz rubrike KULTURA, Slobodna Dalmacija

Povzela V.H.

25. septembra je v palači Milessi predstavljena avtobiografska monografija akademskega umetnika Petra Jakelića, slikarja in grafika, z obsežnim opusom, ki ima 68 let likovnega in akademsko pedagoškega dela.

Monografijo z ocenami akademikov in relevantnih umetnostnih zgodovinarjev je izdal Književni krog Split, izid monografije pa so podprli Ministrstvo za kulturo, Splitsko-dalmatinska županija, mesto Split in Univerza v Splitu.

Knjiga velikega formata je opremljena s 400 barvnimi grafikami, navdahnjena s pesniškim besedilom akademika **Luke Paljetka** ter besedili pokojnih akademikov **Tonka Maroevića** in **Jakše Fiamenga**. Na koncu knjige so življenjepis, kataloški seznam omenjenih del in popolna kronološka bibliografija v hrvaškem in angleškem jeziku.

Utemeljitelj našega slikarstva Petar Jakelić se je rodil 15. aprila 1938 v Prugovu pri Splitu. Končal je Šolo

uporabnih umetnosti v Splitu. Leta 1959 se je vpisal na Akademijo za uporabno umetnost v Beogradu, med študijem pa se je preživljal z ilustracijami za številne časopise in revije in objavljati tudi besedilne ilustracije v splitskem časopisu Vidik in v Slobodni Dalmaciji. Njegova prva samostojna razstava je bila leta 1964 v Prištini. Na Umetniški akademiji v Splitu je od leta 1997 poučeval grafiko. Leta 2008 se je upokojil kot redni profesor s trajnim nazivom, leta 2009 pa je zaradi svoje pedagoške in znanstvene odličnosti prejel častni naziv emeritusa Univerze v Splitu.

Sanje v kamnu

Pokojni akademik Jakša Fiamengo je zapisal, da je Jakelićevo slikarstvo blizu nadrealizmu, s simbolnimi pozivi in povzema: »Gre za pesnika s čopičem in svinčnikom v roki, človeka, ki govori z umetnostjo in drobec za fragmentom sestavlja čudovito tkivo razplastene slike življenja,

SLIKOVNE
KRIZANKE

ARHITEKTURNI PRESEŽKI

Foto: Profimedia

Najvišji dimnik v Evropi in sedmi najvišji na svetu je 360 m visok dimnik Termoelektrarne Trbovlje. Po zgraditvi, ko je leta 1976 nadomestil prejšnji, le 80 m visok dimnik, se je onesnaženost zraka z žveplovim dioksidom razporedila bolj enakomerno po Sloveniji. Projektiralo ga je nemško podjetje Karrena iz Düsseldorfa. Zasnovan je tako, da bi prenesel potres do 10. stopnje po Mercallijevi lestvici, ob močnem vetru pa niha do skoraj 1 m. Graditi so ga začeli septembra 1974, ko so v živo skalo vgradili 62 železobetonskih pilotov v obliki valjev s premerom 1,7 m

in dolžino 13 m. Ob vznožju ima premer 27,5 m, premer vrha betonskega plašča pa meri 7,7 m, nad čemer je dozidana še šamotna tuljava. Svetli premer notranjosti dimniške (šamotne) tuljave od vrha do tal znaša 5 m. Do zaključka del so vanj vgradili 11.866 m³ betona, 1079 t rebričastega betonskega železa ter 950 t šamotnega in izolirnega materiala. Dimnik so namenu predali na trboveljski občinski praznik 1. junija 1976, ocena stroškov pa je takrat znesla več kot 100 milijonov jugoslovanskih dinarjev, kar bi danes znašalo okoli 20 milijonov evrov.

AVTOR: MARIAN GRABNER	KONEC ŽIVLJENJA	SKLADBA RICHIEJA VALENSA IZ LETA 1959	GRAFIK JUSTIN	IZRAŽENA ŽELJA KOMU, DA KAM PRIDE	NAŠ BIVŠI LOKO- STRELEC (STEFAN)	RAZBOJNIK	TILEN, EGIDIJ	DVE POVE- ZANI UMET- NI JEZERI V KRANJ- SKI GORI	AMERIŠKI IGRALEC (ALAN)
SLEPAR- STVO									
UČENEC MALE SOLE VRTENJE TELOVADCA NA DRUGO									
	SKUŠI PODOBNA MORSKA RIBA, POLONDA	IZČRPE SPIS O KAKI- STVARI	INDIJKA, KI SE JE DALA SEŽ- GATI OB SMRTI MOŽA	ŽENA JO PRINESE V ZAKON OKENA DOBRO		NAJVIŠJA GORA FILIPINOV OTMAR ČRNILOGAR		ZNAK ZA NIKELJ AZUSKI SNEŽNI LEOPARD	
ŽENSKI SPOLNI ORGAN V CVETU						DRHAL, SODRGA SODBA O KAKOVOSTI IZDELKOV	FRANCOSKI PISATELJ (BORIS) NEPRI- JETNOST		
ZVOČNI ZNAK ZA NEVAR- NOST						OBČINSKI ODBORNIK NORDIJSKA ČUVARKA JABOLK		IZRAELSKI PREROK	POGODBA O NAJEMU LETALA
NAŠA PISAVA						TELOVNIK (POGOV.) PREČNI NOSILEC VOZILA			
IZRAELSKI PEVEC OFARIM STAREJŠI				SREDINA RIMSKEGA MESECA NAJVIŠJI TAROK		POVRŠINA POD NAMI IT. PEVEC RAMAZ- ZOTTI	PODIET- NICA LOGIN LUTKARICA VOGELNIK		
ZNAK ZA MOLIBDEN			DVOJAM- BORNICA JADORNICA AVEMARIJA (KRAJŠE)			TV VODI- TELJICA (NUŠA) OBLAČILO MUSLIMANK			
DRŽAVA V JUGO- ZAHODNI AZIJI				NA REZINE NAREZANO MEŠO CHARLIZE THERON				IGOR TORKAR	
NALEZLJIVA OTROŠKA BOLEZEN ZRELA IN SAPNIKA						OPEŠANJE		NADA ŽGUR	
IZJAVA O KAKOVOSTI IZDELKOV						POPOVA MASTER- ŠEFICA IN KUHAJSKA MOJSTRIČKA RUTAR		PRIPRAVA ZA PEKO ČEVAP- ČICEV	

IDUNA - nordijska boginja rodovitnosti, čuvarka zlatih jabolk, **IRBIS** - snežni leopard, **SATI** - krepostna Indijka, ki se je dala sežgati ob moževi smrti

